

# Ancient Narrative: een elektronisch tijd

Frank den Hollander  
f.j.den.hollander@ub.rug.nl

*De Groningse Universiteitsbibliotheek doet tegenwoordig ook dienst als wetenschappelijke uitgeverij, door het internationale elektronisch tijdschrift Ancient Narrative (AN) te publiceren. Pictogram sprak met de drie partijen achter dit bijzondere project: Roelf Barkhuis, die het tijdschrift voor de UB uitgeeft, hoofdredacteur Maaïke Zimmerman en bibliothecaris Alex Klugkist, verantwoordelijke voor de technische infrastructuur achter Ancient Narrative.*

*Wat is ancient narrative eigenlijk?*

**Zimmerman:** Ik ben werkzaam als wetenschappelijk stafid bij Grieks en Latijn van de Letterenfaculteit. Mijn specialisme is de antieke roman, een vorm van fictioneel proza die is opgekomen rond onze jaartelling. Toen begon er opeens kennelijk een publiek te ontstaan dat geïnteresseerd was in liefdesromans, avonturenromans en ander fictioneel proza. We weten niet goed hoe in die tijd de ontvangst van die teksten is geweest, ze zijn in de literatuurkritiek van de tijd zelf vrijwel genegeerd. Het was misschien wel een vorm van sub-literatuur: beschaafd amusement voor ontwikkelde lezers.

Die teksten zijn lange tijd als minderwaardig beschouwd, niet interessant, post-klassiek, maar rond de zestiger jaren is er opeens een opleving van belangstelling geweest van classicisten voor deze teksten en nu zijn ze echt een gerespecteerd onderwerp van studie. Het gaat natuurlijk niet alleen om die teksten, want inmiddels is daar een heel gebied van verwante verhalende literatuur overheen gekomen, van de antieke tijd doorlopend tot op heden.

*Zo'n klassiek vak, en dan uitkomen met een digitaal tijdschrift?*

**Zimmerman:** Ja, ik denk dat dat nog niet zoveel gebeurt. We hebben het overigens ook over de receptie in de moderne beeldende kunst van antieke verhalende teksten, en die illustraties kunnen we dan in onze web-editie ook mooi in kleur afbeelden. Verder fungeert ons internet-tijdschrift als een soort prikbord. Als zodanig wordt de website van het tijdschrift ook heel veel gebruikt en bezocht. Aankondigingen van conferenties, van nieuwe publicaties, dat loopt heel leuk. Daar kijkt iedereen naar, dat is dus eigenlijk ook ons medium, internationaal.

**Barkhuis:** We zijn niet alleen maar Gronings; Maaïke is editor-in-chief en komt uit Groningen, maar zowel aan de overige redacteuren als aan het abonneementenbestand kun je zien dat we een behoorlijk internationaal tijdschrift zijn. Onze redacteuren komen uit Duitsland, Engeland, Schotland en de Verenigde Staten. We hebben maar weinig abonneementen in Nederland, de meeste zitten in het buitenland.

**Klugkist:** AN is ook zo'n beetje het enige forum voor de klassieke narratologie.

**Barkhuis:** We zijn zoals dat heet het *leading journal in the field*: het platform voor het vakgebied.

**Klugkist:** Daar kun je trots op zijn, want in de wetenschapsbeoefening is zo'n tijdschrift een concurrerend element.

*Bedient Ancient Narrative een grote wetenschappelijke gemeenschap?*

**Zimmerman:** Het zijn niet alleen classicisten; ook mensen die zich bezig houden met vroegchristelijke literatuur en mensen die vanuit de literatuur-theoretische kant deze teksten willen leren kennen. Ik kan niet goed schatten hoeveel mensen dat zijn.

# Gronings schrift



**Barkhuis:** We hebben meer dan honderd abonnementen nu. Je kunt een abonnement nemen op de internetversie, op de gedrukte versie of op een combinatie van beide. We hadden in 2000 een beetje verwacht dat iedereen wel zou kiezen voor de internetversie, maar het aardige is nou eigenlijk dat veel bibliotheken, ook Amerikaanse, een abonnement nemen op de internetversie plus de gedrukte versie.

**Zimmerman:** Blijkbaar wil men in ons vak toch nog steeds de ge-

drukte tekst kunnen zien, er in vooruit- en terugbladeren, en er een krabbeltje in zetten.

**Barkhuis:** Behalve bewegende beelden en eventuele geluidsfragmenten komt alles in de gedrukte versie wat ook op het web staat. Op de website is natuurlijk meer mogelijk dan met de gedrukte tekst. Een van onze auteurs heeft een artikel geschreven over een moderne film, *Pleasantville*, waarbij de filmfragmenten ook op de website te zien zijn. Zo'n internettijdschrift gaat

dus niet alleen maar om elektronica, dat is slechts de basis, maar je kunt er ook andere, vernieuwende dingen mee doen.

**Zimmerman:** We hebben een aantal pr-projecten het komende jaar, waar ik veel van verwacht. We gaan naar de grote American Philological Association Convention in New Orleans, in januari. Daar zullen wij dus met onze gedrukte banden staan, en we gaan met een panel lezingen houden waarbij we ook duidelijk AN centraal stellen. En in de grote hal,

*v.l.n.r. Roelf Barkhuis, Alex Klugkist en Maaïke Zimmerman*

en beschikbaar stellen, maar ook het *produceren* van informatie.

En dat willen we op een aantal manieren doen. Eén manier is *self-publishing*, dus dat de universiteit zelf als digitale uitgever optreedt; in die sfeer liggen de activiteiten om proefschriften elektronisch openbaar te maken.

Een alternatief is het *co-publishing*, waarvan bij AN sprake is. Je geeft iets uit in samenwerking met een derde. De bibliotheek stelt in het geval van AN de infrastructuur beschikbaar maar draagt geen financiële risico's. Roelf besteedt heel erg veel tijd aan het uitgeven van AN, voor die tijd moet hij een honorering ontvangen wil dat tijdschrift op de lange duur blijven bestaan. Dat betekent dat hij dat tijdschrift in de markt zet, en het is te hopen dat het zo'n succes wordt dat hij die activiteiten kan voortzetten.

Basisvoorwaarde is natuurlijk de wetenschappelijke kwaliteit, en die wordt verzorgd door Maaik en haar groep.

eind van dit jaar. Daarna moet het op eigen kracht verder gaan. Dat gaat vast en zeker lukken.

**Barkhuis:** Het is nu al zo dat we alle zogenaamde *out-of-pocket*-kosten, al het geld dat we uit moeten geven, al ruim terugverdienen met ons abonnementsgeld. We lijden geen verlies. Maar om ook alle verborgen arbeidskosten en dergelijke beloond te laten worden zouden we wel meer abonnementen nodig hebben. Dat heeft blijkbaar tijd nodig. Het is ook wel begrijpelijk dat een universiteit niet op stel en sprong een abonnement neemt op iets nieuws.

**Klugkist:** We zijn een beetje de dupe van de tijdschriftencrisis. In universiteiten wereldwijd bestaat de regel dat als je een abonnement neemt, je een ander abonnement moet opheffen. Het tweede punt is de naamsbekendheid. Er zijn weinig tijdschriften die in één klap een oplage van honderden krijgen.



waar alle publishers aanwezig zijn, zullen onze boeken in een AN-stand te koop zijn.

*Hoe heeft de UB de functie van uitgever gekregen?*

**Klugkist:** De UB en de faculteitsbibliotheken willen traditiegetrouw een zo goed mogelijke informatievoorziening voor de universiteit tot stand brengen. Dat gebeurde dan door informatie aan te schaffen, gedrukt en nu ook steeds meer elektronisch, en dat te ontsluiten.

Maar het is gebleken dat die diensten eigenlijk niet voldoende zijn om de hele stroom van informatie in gang te houden. Nu is er een trend, en ik denk dat dat heel goed is, dat de universiteiten zorgen voor de uitbreiding van hun rol in die informatieketen. Dus niet alleen het aanschaffen, ontsluiten

*Wat is het aandeel van de UB in het tijdschrift?*

**Klugkist:** De hele technische tentkraam is goed verzorgd. Verder willen we graag het label van de universiteit er aan hechten, om naar buiten toe de garantie te kunnen geven van soliditeit en continuïteit. Dus deze tripartiete samenwerking: inhoud, universitaire achtergrond en deskundige vormgeving en marketing moet uiteindelijk leiden tot permanent succes.

Het is een van de projecten die mede gefinancierd worden door SURF. Het wordt ook beoordeeld op die drie aspecten van samenwerking, en het loopt door tot het

*Hoe houdt AN het hoofd boven water in de strijd met de grote uitgevers?*

**Klugkist:** Op het gebied van de geesteswetenschappen laten de grote commerciële uitgevers veel liggen, omdat ze daar zelf niet een interessante marge in halen. Op het gebied van de medische en exacte wetenschappen ligt dat anders, en daar zou het veel moeilijker zijn om dit op deze kleine maar hechte basis te doen. Er zijn nu internationale initiatieven, zoals SPARC, om tegenwicht te vormen tegen de machtspositie die uitgevers in de laatste decennia hebben opgebouwd. De resultaten zijn positief, maar je kunt niet in een of twee jaar her-

> Het is iets  
waar je als  
universiteit  
trots op kunt  
zijn. <

stellen wat in tientallen jaren is scheefgegroeid. Het is ook niet de bedoeling om uitgevers brodeloos te maken, maar wel om de markt een tegenwicht te bieden waardoor je een gezondere marktsituatie krijgt.

Wat mij aanspreekt bij AN is dat je dan echt als doelstelling hebt kwalitatief informatie te verstrekken aan een groep wetenschappers. Dat is je eerste verantwoordelijkheid, en die ligt niet, zoals bij de grote commerciële uitgevers, bij de aandeelhouders.

*Wat zijn jullie plannen voor de toekomst?*

**Barkhuis:** We zouden heel graag nog meer van dergelijke tijdschriften uitgeven. Ik hoop binnenkort ook samen met de UB iets te gaan doen op het gebied van de geschiedenis van de ge-

neeskunde, en met name de geschiedenis van de Indiase geneeskunde. Ook daar hopen we materiaal van wetenschappelijke kwaliteit aan de rest van de wereld aan te kunnen bieden via internet.

Maar als er andere belangstellen zijn binnen de universiteit die ook graag zelf een tijdschrift zouden willen uitgeven, en aarzelen daarmee naar een commerciële uitgever te stappen, dan zou ik ze aanraden eens met Alex en mij te komen praten!

*Hoe ziet het abonneebestand eruit?*

**Barkhuis:** Er zijn aardig wat individuele abonnees. Ik schat dat iets minder dan de helft van de abonnees individueel is. Bij het project MUSE van Johns Hopkins University zie je ook dat bij klas-

sieke tijdschriften de helft van het aantal abonnees nog bestaat uit particulieren. Een particulier abonnement is dan ook natuurlijk een flink stuk goedkoper dan een instellingsabonnement.

**Klugkist:** AN is op zichzelf betaalbaar, als specialist kun je dat wel opbrengen. In tegenstelling tot al die hele dure medische en exacte tijdschriften; er zijn maar weinig particulieren die dat kunnen betalen.

**Zimmerman:** Maar ook voor niet-abonnees is een gedeelte van de site vrij toegankelijk. Dat komt ten dele omdat de *Petronian Society Newsletter* in AN is opgegaan. Dat was een nieuwsbrief die werd gerund door Gareth Schmelting en twee keer per jaar uitkwam, met eerst alleen nieuws op het gebied van Petronius, maar later al snel ook op het hele gebied van antieke verhalende teksten. Die nieuwsbrief blijft gratis.

**Barkhuis:** Abstracts staan op het vrije gedeelte, waarna je onderaan kan doorklikken naar de fulltext in pdf-formaat. Onderaan het abstract staat ook het e-mailadres van de auteur, en dat is ook een belangrijk deel van de gedachte achter AN: je kan van gedachten wisselen over een artikel met de auteur. En als aan het eind van het jaar de definitieve versie van het artikel verschijnt heeft de auteur ook het recht om zijn eerder gepubliceerde versie aan te passen naar aanleiding van de reacties die hij of zij heeft ontvangen.

*Heeft het tijdschrift toekomst?*

**Klugkist:** We geven nu afleveringen uit, en misschien moeten we dat ooit loslaten. Dan is een artikel bijvoorbeeld aangeboden,

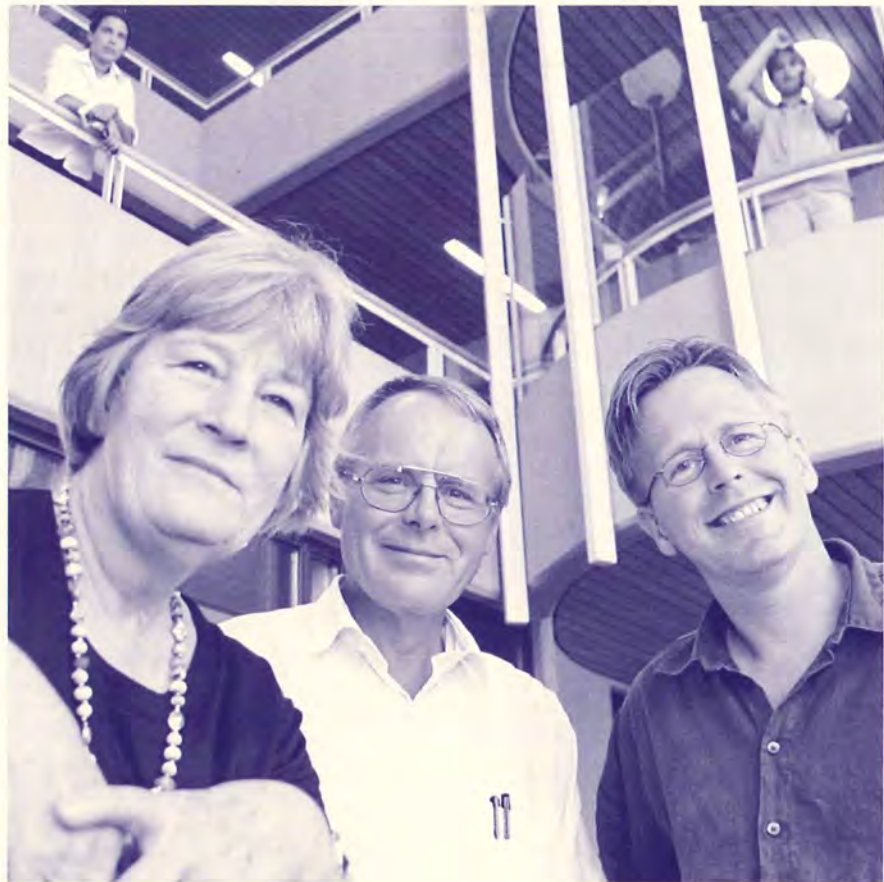


beoordeeld en geredigeerd, maar dan hoef je niet een paar maanden te wachten tot er een nieuwe aflevering komt; je zou ze best meteen op het net kunnen plaatsen zonder dat je je aan die periodieke intervallen hoeft te houden.

Ik schat in dat bij tijdschriften binnen een jaar of vijf dat periodieke eraf gaat. Het is toch erg afhankelijk van het gedrukte medium. In de zeventiende eeuw ontstonden de tijdschriften onder andere omdat geleerden het niet meer aankonden om via persoonlijke correspondentie andere geleerden op de hoogte te stellen van hun onderzoeksresultaten. Zo is de inhoud van het tijdschrift eeuwenlang gedicteerd geweest door de productietechniek maar nu dat niet meer van toepassing is, als straks tijdschriften steeds meer elektronisch worden, waarom zou je ze dan nog per aflevering uitgeven?

Ook in ons geval: het gedrukte exemplaar krijg je als jaarcumulatie; er is geen enkele noodzaak om te werken met viermaandelijke afleveringen. Ik denk dat dat een trend is die zich de komende tien jaar gaat doorzetten en dat dan het tijdschrift een elektronisch schrift is geworden, waar het woord *tijd* uit kan!

Ik denk dat het tijdschrift sowieso gaat verdwijnen in de huidige verschijningsvorm, niet alleen qua



periodieke verschijning, maar er komen allerlei andere faciliteiten bij: discussiemogelijkheden, een prikbord voor conferenties... Dus uiteindelijk krijg je allemaal wetenschapsnetwerken op discipline of sub-discipline niveau, waarbij artikelen een element zijn maar waar je als het ware een combinatie krijgt van het huidige tijdschrift en allerlei websites die er zijn.

#### *Is de continuïteit van AN gewaarborgd?*

**Zimmerman:** Ik heb daar wel over nagedacht. Voorlopig blijf ik het nog wel even doen, maar ik heb ook wel mijn collega's hier op het Klassiek Instituut al eens gepolst, want we zouden natuurlijk toch het liefst willen dat het vanuit Groningen aangestuurd blijft. Ik heb een collega in Oxford die dat ook best zou willen doen, maar ik zou het liefst willen dat een

Groningse collega het overneemt.

**Klugkist:** Het is geenszins de bedoeling om het aan een andere universiteit over te doen. Ik vind het iets waar je als universiteit trots op kunt zijn.



#### **Links:**

- Ancient Narrative: [www.ancientnarrative.com](http://www.ancientnarrative.com)
- Contact over Ancient Narrative: [info@barkhuis.nl](mailto:info@barkhuis.nl)
- De Digitale Document Desk van de UB Groningen: [www.ub.rug.nl/bib/ddd](http://www.ub.rug.nl/bib/ddd)
- Over de Digitale Document Desk stond een artikel in de Elektronische Nieuwsbrief 18 van de UB Groningen: [www.ub.rug.nl/bib/nieuwsbrief18.html](http://www.ub.rug.nl/bib/nieuwsbrief18.html)